

Sygn. I C 1654/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Joanna Krzyżanowska
-----------------	------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2022 r. w Słupsku, po zamknięciu rozprawy na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. P. i M. P.

przeciwko R. Bank (...) w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo główne;
2. zasądza od pozwanego R. Bank (...) w W. na rzecz powodów K. P. i M. P. solidarnie 7.037,75 zł (siedem tysięcy trzydzieści siedem złotych i siedemdziesiąt pięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 kwietnia 2019 r. do dnia zapłaty;
3. w pozostałym zakresie powództwo ewentualne oddała;
4. zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanego 5417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
5. nakazuje ściągnąć od powodów K. P. i M. P. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku 1719,63 zł (tysiąc siedemset dziewiętnaście złotych i sześćdziesiąt trzy grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów opinii biegłego poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn akt I C 1654/19

UZASADNIENIE

Powodowie – K. P. i M. P. wnieśli ostatecznie o zasądzenie na ich rzecz łącznie 77.870,65 zł i 4.602,51 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10.10.2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych przez stronę powodową na rzecz pozwanego R. Bank (...) z siedzibą w W. Oddział w Polsce i jego poprzednika prawnego w okresie od dnia 20 lutego 2009 r. do 23 lipca 2013 r. w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego z dnia 4 grudnia 2007 r. oraz o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego zawartej pomiędzy powodami a (...) S. A. sporządzonej w dniu 4 grudnia 2007 r.

Ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia powyższych żądań i uznanie związania stron umową kredytu co do zasady wnieśli o zapłatę na rzecz powodów łącznie kwoty 92.677,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia

29 kwietnia 2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczenia uiszczonego przez powodów w toku realizacji umowy zawartej z pozwanym w wysokości wyższej niż rzeczywiście należna.

W przypadku uznania przez sąd, że świadczenia spełnione przez powodów w walucie indeksacji nie mogą być uznane za spłatę kapitału kredytu powodowie zgłosili kolejne żądanie ewentualne zasądzenia na ich rzecz łącznie kwoty 30.063,75 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 kwietnia 2019 r. do dnia zapłaty i kwoty 4.091,46 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 10 października 2019 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że podjęli decyzję o zawarciu umowy na podstawie informacji uzyskanych w biurze pośrednika finansowego, a przed podpisaniem umowy nie otrzymali egzemplarza wzorca, by móc się z nim zapoznać. Przyznali, że otrzymali na etapie składania wniosku dokument pod nazwą „oświadczenie wnioskodawcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”, a na etapie podpisywania umowy „oświadczenie kredytobiorcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”, w których to dokumentach były ogólne informacje o kredycie indeksowanym do waluty obcej, jednak dokumenty te nie zawierały pełnych, rzetelnych, wyczerpujących i zrozumiałych dla konsumenta informacji dotyczących praw i obowiązków wynikających z umowy, w szczególności o rzeczywistym zakresie ryzyka związanego z indeksacją kredytu kursem (...). Informacje i pouczenia zostały przedstawione powodom w zniekształcony sposób, ponieważ wyeksponowano wyłącznie rzekome korzyści takie jak niższa wysokość raty i oprocentowanie. Kredytobiorcy wskazali także, że nie mieli możliwości negocjowania warunków umowy w szczególności w zakresie wyboru sposobu uruchomienia kredytu jak i sposobu spłaty rat kapitałowo – odsetkowych. Ponadto – są zobowiązani do spłaty rat kredytu wg wycień pozwanego we wskazanym przez niego terminie. Umowie zarzucono nadto, że w chwili jej zawierania i w okresie późniejszym faktyczna wysokość zobowiązania pozostała nieznaną, a kwota kredytu oraz wysokość rat uzależniona została od mierników wartości nieznanymi stronie powodowej w tym – kursu kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego ustalanego przez pozwanego w sposób arbitralny.

Pozwany – R. Bank (...) w W. oddział w Polsce wniósł o oddalenie powództwa w całości. Podniósł, że powodowie wybrali kredyt indeksowany do waluty obcej z oferty zawierającej również kredyty złotowe. Z dokonaniem wyborem wiązało się przyjęcie ryzyka kursowego związanego z wahaniami kursu waluty, do której indeksowany jest kredyt, w zamian za co powodowie skorzystali ze znacznie niższego oprocentowania kredytu stanowiącego sumę marży i stopy LIBOR. Skutkowało to istotnie niższą ratą niż w przypadkach kredytu złotówkowego. Zaciągając zobowiązanie strona powodowa była świadoma ryzyka kursowego, a przede wszystkim wpływu kursu waluty na wysokość zobowiązania wobec pozwanego oraz wysokość raty. Przed podpisaniem umowy kredytobiorcy dwukrotnie złożyli stosowne oświadczenie w tym zakresie na piśmie i nie można przyjąć, że nie zdawali sobie sprawy z jego znaczenia. Kurs walut i jego zmienność jest okolicznością powszechnie znaną. Wg pozwanego klauzula walutowa to nic innego jak umowna klauzula waloryzacyjna przewidziana w art. 358 (1) par. 2 kc.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. P. i M. P. podjęli w 2007 r. decyzję o zakupie mieszkania. Znaleźli odpowiadający im lokal, po czym udali się do doradcy z firmy (...) żeby nimi pokierował. Doradca stwierdził, że kredyt może być w złotówkach albo we frankach, ale że powinni przynieść zaświadczenia o dochodach żeby sprawdzić w jakiej walucie mogą wziąć kredyt. Przedstawił im symulację kredytu w złotówkach i we frankach na tę samą kwotę, z których wynikała wysokość raty. Na drugim spotkaniu doradca stwierdził, że mogą wziąć kredyt tylko we frankach. Kredytobiorcy nie rozważali wzięcia niższego kredytu w złotówkach, gdyż chcieli kupić konkretne, wybrane już mieszkanie. Doradca przedstawiał oferty różnych banków. Na drugim spotkaniu kredytobiorcy podjęli decyzję. Na tamten moment było dla nich ważne to, że będzie ich stać ten kredyt spłacać. Kurs franka musiałby dojść nie wiadomo do jakiego poziomu żeby rata zrównała się ze złotówkową i było mało prawdopodobne że tak będzie. Doradca przedstawiał historyczny kurs franka obejmujący kilkanaście miesięcy.

(bezsporne, vide: wyjaśnienia K. P. – k. 293-294v)

Kredytobiorcy zdecydowali się złożyć wniosek kredytowy. Wnosili o kredyt w wysokości 300.000 zł w walucie (...), na 30 lat, wypłacany w transzach. Wraz z wnioskiem kredytowym małżonkowie podpisali oświadczenie, że zostali zapoznani z kwestią ryzyka kursowego, są świadomi, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty do której indeksowany jest kredyt, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku, wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu. Zostali też poinformowani, że saldo zadłużenia zostanie podane w walucie obcej, podobnie jak raty kredytu, które podlegają spłacie w złotych na zasadach wskazanych w Regulaminie, którego postanowienia są im znane.

(dowód: wniosek kredytowy – k. 125 – 127, oświadczenie – k. 129)

W dniu 4 grudnia 2007 r. (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce jako bank kredytujący oraz K. P. i M. P. jako kredytobiorcy zawarli umowę o kredyt hipoteczny.

(bezsporne)

Na spotkaniu, na którym podpisano umowę, doradca omawiał kontrakt z kredytobiorcami, wskazywał zapisy, o których wcześniej rozmawiali. Nie wszystkie hasła i terminy były dla nich jasne. Kiedy pytali o nie doradcę, wyjaśniał że są to standardowe procedury i wskazywał klauzule, odwołujące się do jakichś instytucji które wskazywały, że jest to prawidłowe. Przed spotkaniem kredytobiorcy nie zapoznawali się z umową ani regulaminem. Po podpisaniu nie czytali umowy w domu, na spokojnie.

(bezsporne, vide: wyjaśnienia K. P. – k. 293-294v)

Strony w umowie ustaliły, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji Kredytobiorców kwotę w wysokości 300.000 zł oraz że kredyt jest indeksowany do waluty obcej (...). Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M oraz stałej marży banku w wysokości 1,20 punktów procentowych. Spłata kredytu miała następować w 360 miesięcznych ratach równych, które miały być pobierane z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa stanowiącego załącznik do umowy. Kredytobiorca zobowiązany był do utrzymywania wystarczających środków na ww rachunku uwzględniając możliwe wahania kursowe. W zakresie nieuregulowanym umową miały zastosowanie postanowienia Regulaminu.

(dowód: umowa o kredyt hipoteczny – k. 35 – 37)

Regulamin przewidywał, że w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. Raty spłaty miały być pobierane z rachunku bankowego Kredytobiorców prowadzonego w złotych wskazanego w umowie, przy czym raty kredytu indeksowanego do waluty obcej wyrażone miały być w walucie obcej i w dniu wymagalności pobierane z rachunku bankowego wg kursu sprzedaży zgodnie z tabelą kursową obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty kredytu.

(dowód: regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 38 – 42)

Ani w umowie ani w regulaminie nie zostały sprecyzowane zasady ustalania przez bank kredytujący kursów walut. Kredytobiorcy mogli spłacać raty kredytu tylko w złotych polskich.

(bezsporne)

Wraz z umową kredytobiorcy podpisali oświadczenie dotyczące ryzyka zmiennej stopy procentowej i ryzyka kursowego. Ponownie oświadczyli, że zostali z nim zapoznani i mimo to rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych polskich.

(dowód: oświadczenie – k. 142)

W dniu 1 października 2012 r. strony umowy zawarły aneks do umowy kredytu. W myśl postanowień aneksu spłata udzielonego kredytu indeksowanego do waluty obcej miała następować w walucie obcej (...), do której kredyt jest indeksowany.

(dowód: aneks do umowy kredytowej – k. 43 – 44v)

Od dnia zawarcia umowy do dnia, w którym kredytobiorcy zyskali prawo do dokonywania spłat rat kredytowych w walucie indeksacji (dnia zawarcia aneksu) tj. od 10 grudnia 2007 r. do 1 października 2012 r. spłacili na rzecz banku łącznie z tytułu kapitału i odsetek 89.039,15 zł. Od dnia 20 lutego 2009 r. (wskazanego w pozwie) do dnia 1 października 2012 r. zapłacili natomiast 76.043,63 zł.

(dowód: bezsporne, nadto: opinia biegłego R. P. – k. 327 – 334v)

Suma rat jaką kredytobiorcy mieliby obowiązek uiścić na rzecz banku, gdyby przeliczenia kursowe dokonywane były po kursie średnim NBP w miejsce kursów kupna i sprzedaży zawartych w tabelach banku w okresie od dnia 20 lutego 2009 r. do dnia 1 października 2012 r. wynosi natomiast 69.005,88 zł.

(dowód: opinia biegłego R. P. – k. 327 – 334v, w tym dane z tabeli 2.)

Różnica pomiędzy sumą rat zapłaconych a należnych wg kursu średniego NBP wynosi 7.037,75 zł)

(dowód: jw.)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo było zasadne jedynie w nieznaczej części.

W całości niezasadne było żądanie główne dotyczące ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z przedmiotowej umowy i oparte na tym roszczenie pieniężne.

Powodowie wywodzili twierdzenie o nieistnieniu stosunku prawnego z nieważności umowy, a tę – ze sprzeczności z art. 353¹ kc. Powołana norma to legalna definicja zasady swobody umów. Stanowi, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Sama możliwość zastosowania w umowie klauzul waloryzacyjnych nie była przez powodów kwestionowana, toteż zbędna jest w tym zakresie szersza argumentacja. Należy tylko nadmienić, że sama możliwość zastosowania takich klauzul mogłaby wynikać nawet tylko z zasady swobody umów, a skoro ustawodawca dodatkowo zdecydował się uregulować tę możliwość ustawowo, tym bardziej jest dopuszczalna.

Nie sposób jednak zgodzić się z twierdzeniem, że zawarte w umowie odniesienia do tabel kursowych banku, jako dające możliwość jednostronnej zmiany umowy na korzyść banku, powodują nieważność.

Wywodząc skutek nieważności umowy z niezgodnych z zasadami współżycia społecznego klauzul przeliczeniowych powodowie jako podstawę wskazali art. 58 § 1 kc. Zgodnie z powołanym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Z przepisu tego wyraźnie wynika, że nawet gdyby przyjąć iż wskazane przez powodów klauzule są dotknięte nieważnością, nie powoduje to automatycznie skutku nieważności całej umowy.

Przede wszystkim bowiem – nie sposób wywodzić, że cała czynność prawna w postaci umowy kredytowej zawarta została w celu obejścia ustawy lub była z nią sprzeczna. Twierdzeń takich nie wysuwają nawet powodowie. Nie sposób więc w oparciu o nieważność klauzul przeliczeniowych obalić umowę. § 3 powołanego przez powodów art. 58 kc wskazuje jednoznacznie konsekwencje takiej sytuacji. Mianowicie jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. W toku postępowania nie dowiedziono natomiast, że bez klauzul przeliczeniowych opartych o tabele kursowe banku umowa nie zostałaby zawarta. Nie wynika to również z samej treści umowy ani jej istoty. Wynagrodzeniem banku były odsetki umowne, toteż w przypadku zastosowania innych niż nieważne klauzul przeliczeniowych jest możliwe dalsze związanie kontraktem.

Nie mógł się ostać także zarzut obejścia art. 358¹ kc wysunięty przez powodów. Przepis ten w § 2 wskazuje możliwość stosowania w umowach klauzul waloryzacyjnych: „Strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości.” Powołana argumentacja jakoby klauzula waloryzacyjna dopuszczona przez ustawodawcę była tylko o tyle ważna o ile opierałaby się na „prawidłowo dobranym mierniku wartości”, który powinien „odnosić się do stanu gospodarki danego kraju” nie wynika ani z powołanego przepisu ani nawet z praktyki. Warunek taki nie istnieje, a dobór wskaźnika został pozostawiony stronom. Nie ulega wątpliwości, że na waloryzowanie zobowiązania wartością franka szwajcarskiego zgodę wyraziły obie strony i żadna z nich na wartość obiektywną tej waluty nie miała wpływu. Wbrew argumentacji powodów – stosowanie innej waluty niż złoty polski jako miernika waloryzacji było popularne już wcześniej, nawet w drobnych umowach pożyczki pomiędzy osobami fizycznymi, w sytuacji bądź wysokiej inflacji bądź przy zobowiązaniach długoterminowych jak w tym wypadku. Najczęściej zobowiązanie przeliczano wówczas na dolary amerykańskie lub euro.

Skoro zaś ustawa ani ustalone zwyczaje nie narzucają żadnych dodatkowych warunków, którym ma odpowiadać wybrany przez strony wskaźnik waloryzacyjny, brak jest podstaw do formułowania zarzutu nieważności w oparciu o niespełnienie tych nieistniejących warunków (zasada *lege non distinguende*).

Nie sposób przy tym podzielić stanowisko powodów, że zastosowanie możliwości zawartej w art. 358¹ par 2 kc stanowi „obejście” tego przepisu. Nie zostało zresztą wyjaśnione na czym to „obejście” miałyby polegać skoro przepis ten nie zawiera żadnego zakazu, a jedynie opisuje możliwość, więc strony mogą, lecz nie muszą z tej możliwości korzystać.

Podstawą stwierdzenia nieważności nie może być także podniesiony przez powodów zarzut jakoby w umowie zastosowano do indeksacji dwa różne mierniki wartości: kurs kupna i kurs sprzedaży (...). Analiza umowy prowadzi bowiem do wniosku, że ten miernik jest jeden i jest nim waluta (...) (vide par 2 ust. 1 zd. 2 umowy: „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej (...).”). Określenie to jest jednoznaczne i nie budzi wątpliwości. Zapisy odwołujące się do kursu kupna i kursu sprzedaży nie wyznaczają więc miernika wartości o jakim stanowi art. 358¹ § 2 kpc, a zasady w jaki sposób strony postanowiły ustalać wartość tego miernika. Doprecyzowanie takie byłoby zresztą konieczne w przypadku każdego wybranego przez strony miernika – np. gdyby miernikiem było złoto, czy bochenek chleba również należałoby ustalić które ceny tego miernika strony uznają za miarodajne (np. cena bochenka pszennego chleba w piekarni (...)). W umowie zastosowanie ma więc jeden miernik wartości i jest nim wartość waluty (...). Wskazano natomiast dwa różne sposoby ustalania wartości tego miernika w różnych sytuacjach kontraktowych, co może podlegać ocenie, lecz nie przesądza o nieważności całej umowy.

Tak jak już wskazano wyżej – istotnie w umowie strony ustaliły że wartość wskaźnika indeksacji będzie ustalana wg tabel kursowych banku, na które kredytobiorcy nie mieli żadnego wpływu. Niewątpliwie więc zasady ustalania wartości miernika naruszały równowagę kontraktową stron. W żaden sposób jednak, nawet w oparciu o art. 58 kc nie można wywieść z tego nieważności zawartej umowy, a co najwyżej nieważności tej konkretnej klauzuli. Nawet nieważność zasad ustalania wartości (...) w oparciu o tabele banku nie uniemożliwia wykonywania umowy, gdyż możliwe jest ustalenie wartości franka szwajcarskiego w inny sposób, niezależny od działań obu stron.

Argument powodów o braku możliwości wykonywania umowy z uwagi na zmianę administratora wskaźnika LIBOR także nie może się ostać. Przede wszystkim należy zauważyć, że umowa po zmianie administratora (2014 r.), wbrew założeniu powodów, była nadal wykonywana. Po drugie – niezrozumiałe jest twierdzenie, że umowa miałaby być dotknięta nieważnością od samego początku (4 grudnia 2007 r.) z uwagi na zmianę która nastąpiła w 2014 r.

Konkludując – żadna z przyczyn wskazanych przez powodów nie powoduje nieważności umowy kredytowej. Skoro zaś umowa nie jest nieważna oddaleniu ulegało związane z tym roszczenie o zapłatę, o czym orzeczono w punkcie pierwszym wyroku.

W dalszej kolejności rozważeniu podlegało zgłoszone przez powodów roszczenie ewentualne. Roszczenie to oparte było na uznaniu za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ kc postanowień umownych zawartych w § 2 pkt 12, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz § 13 ust 2 Regulaminu.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§ 3. Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§ 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Pozwany nie kwestionował, że w chwili zawierania umowy powodowi przysługiwał status konsumenta, toteż należało uznać że ta przesłanka nie wymagała dowodu. Nie budzi też wątpliwości w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, że kwestionowane postanowienia umowne nie były uzgodnione indywidualnie. Pozwany nie przedstawił bowiem na tę okoliczność żadnego dowodu.

Ocena czy wymienione postanowienia umowne określają główne świadczenia stron wymaga przywołania ich treści. I tak:

- par 2 pkt 12 Regulaminu stanowi: „Tabela – tabela kursów walut obowiązująca w banku”
- par 7 ust. 4 : „w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych wg kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W wypadku kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest wg kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie

postanowień par 11.”

- par 9 ust. 2 : „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej 1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego o którym mowa w ust. 1 (prowadzonego w złotych) wg kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu 2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu” ;

- par 13 ust. 2 : „wcześniejsza spłata kredytu realizowana jest na wniosek Kredytobiorcy na podstawie jego pisemnej dyspozycji złożonej w placówce Banku”.

Zgodzić się należy z powodami, że pierwszy z cytowanych zapisów nie określa głównych świadczeń stron. Zapis ten bowiem w ogóle nie określa świadczeń stron, a stanowi jedynie umowną, przyjętą przez strony definicję użytego w Regulaminie słowa (...). Z tej samej przyczyny nie sposób rozważać w ogóle ten zapis pod kątem abuzywności – zdefiniowanie słowa (...) nie może kształtować praw i obowiązków powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Ostatni zapis natomiast dotyczy głównego świadczenia, gdyż stanowi o spłacie kredytu, a jego treść w żaden sposób nie może być uznana za niejednoznaczną.

Ani pierwsze ani ostatnie z powołanych przez powodów postanowień nie jest przy tym klauzulą indeksacyjną, której dotyczy dalsza argumentacja zawarta w pozwie, a argumentacji co do rzekomej abuzywności tych dwóch postanowień nie przedstawiono.

Wbrew natomiast twierdzeniom powodów pozostałe dwa zapisy, jako regulujące zasady indeksacji przy spłacie i wypłacie kredytu dotyczą głównych świadczeń stron. Kwestia ta została przesądzona również w wyroku (...) z dnia 3 października 2019 r. w sprawie (...), gdzie w odpowiedzi na pytanie czwarte Trybunał przypomniał, że orzekł już, iż klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, takiej jak ta.

Postanowienia umowne określające główne świadczenia stron o tyle tylko mogą być natomiast uznane za abuzywne, o ile sformułowane zostały w sposób niejednoznaczny.

W ocenie sądu zapisy statuujące zasady przeliczeń istotnie są niejednoznaczne, ani bowiem zapisy umowy ani regulamin nie precyzowały wg jakich kryteriów ustalane były Tabele kursów banku, przez co nie poddają się weryfikacji. Brak ujęcia w umowie zasad ustalania kursów walut w pozwanym banku sprawił, że te postanowienia umowy kształtowały prawa i obowiązki kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Z jednej strony więc konsumenci zdani byli na przeliczenia : najpierw wypłaconej kwoty ze złotych na franki szwajcarskie, a następnie każdej z wpłacanych rat na walutę indeksacji. Z drugiej strony – reguły zawarte w umowie nie statuowały obiektywnych, weryfikowalnych zasad przeliczeń zastrzegając ustalanie kursów dla banku wg niejednoznacznych zasad. Z tego powodu klauzule te należało uznać za abuzywne, a jako takie – niewiążące konsumentów.

Ustawa stanowi przy tym *expressis verbis*, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 art. 385¹ kc nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Wynika z tego, że strony nadal są związane umową kredytową tj. kredyt jest indeksowany do (...), a kredytobiorcy mają obowiązek spłacać swoje zobowiązanie w ratach których wysokość wyrażona jest w walucie indeksacji, lecz potrącana w złotych. Brak jest natomiast w umowie, na skutek zastosowania mechanizmu z art. 385¹ § 1 kc, ustaleń po jakim kursie należy przeliczać raty i po jakim należało przeliczyć wartość wypłaconych powodom transz.

Należy się przy tym zgodzić z argumentacją powodów, że niedopuszczalne jest uzupełnianie tej luki w umowie przez sąd w oparciu o reguły ogólne, klauzule generalne czy zasady słuszności. Podobnie zresztą orzekł (...) w cytowanym wyżej wyroku w sprawie D. (z dnia 3 października 2019 r. , (...)). Zostało tam wskazane, że art. 6 ust.1 dyrektywy (...) należy interpretować w ten sposób, że **stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk** w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, **wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym**, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki **wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów**, które **nie stanowią przepisów dyspozytywnych** lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

E. - art. 6 ust 1 dyrektywy (...) nie stoi na przeszkodzie uzupełnieniu tych luk przez przepisy dyspozytywne, które bądź znajdują automatyczne zastosowanie w sytuacji gdy strony nie postanowią inaczej, bądź kiedy wyraźnie się na nie powołają.

Podobnie orzekł (...) w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie (...) Á. K., H. R. przeciwko (...), gdzie wyraźnie zostało zaznaczone, że art. 6 ust 1 iż **sprzeciwia się** przepisowi państwa członkowskiego, który zezwala **sądowi krajowemu**, przy stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, na uzupełnienie rzeczony umowy poprzez zmianę treści owego warunku, **lecz jednak z powyższego nie wynika, że** w sytuacji takiej jak omawiana w postępowaniu głównym **art. 6 ust. 1** dyrektywy (...) **stałby na przeszkodzie temu**, by **sąd krajowy uchylił**, zgodnie z zasadami prawa zobowiązań, nieuczciwy warunek **poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego** o charakterze dyspozytywnym.

Przeciwnie, fakt zastąpienia nieuczciwego warunku tego rodzaju przepisem – w przypadku którego, jak wynika z motywu trzynastego dyrektywy (...), zakłada się, że nie zawiera nieuczciwych warunków – w zakresie, w jakim dostarcza on rozwiązania, dzięki któremu umowa może dalej obowiązywać mimo wykreślenia warunku (...) i wciąż wywoływać wiążące skutki względem stron, jest w pełni uzasadniony w świetle celu dyrektywy (...).

Zastąpienie nieuczciwego warunku przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym jest bowiem zgodne z celem art. 6 ust. 1 dyrektywy (...), ponieważ zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis ten zmierza do zastąpienia ustanowionej w umowie równowagi formalnej między prawami i obowiązkami stron równowagą rzeczywistą, pozwalającą na przywrócenie równości tych stron bez konieczności unieważnienia wszystkich umów zawierających nieuczciwe warunki.

Jak wynika z powyższego – w sytuacji gdy klauzule przeliczeniowe zostały usunięte z umowy na skutek zastosowania przepisów o klauzulach niedozwolonych (zarówno art. 6 ust 1 dyrektywy (...) jak i art. 385¹ kc) zastosowanie mogą w zamian znaleźć tylko takie przepisy prawa krajowego, które zastępują wprost usunięte postanowienia umowne.

Przepis taki zawiera art. 358 § 2 kc, który stanowi, że wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej. Konstrukcja tej normy nie pozostawia wątpliwości, że znajduje ona zastosowanie zawsze, chyba że strony postanowią inaczej. Innymi słowy – strony nie muszą wyrażać zgody na opisaną zasadę, będzie ona działać zawsze gdy nie ma w tym zakresie regulacji umownych. Zawarta w art. 358 § 2 kc reguła przeliczeniowa jest przy tym jednoznaczna, odwołuje się do znanego, łatwego do ustalenia wskaźnika, a przy tym wskaźnik ten jest miarodajny i obiektywny (stanowi odzwierciedlenie warunków rynkowych).

Konkludując – abuzywne, jako niejednoznaczne i niesymetryczne klauzule przeliczeniowe zawarte w umowie stron, nie wiążą powodów, a w ich miejsce wchodzi automatycznie wskaźnik w postaci średniego kursu NBP.

Po dokonaniu powyższych ustaleń niezbędne było obliczenie różnicy pomiędzy wartością wzajemnych świadczeń stron spełnionych przy zastosowaniu klauzul abuzywnych oraz po ich usunięciu.

Korzystając z wiadomości specjalnych biegłego R. P. możliwe było ustalenie kwoty, jaką powodowie zapłacili pozwanemu nienależnie, w oparciu o klauzule niedozwolone, od dnia zawarcia umowy do dnia wytoczenia powództwa. Wyliczenia biegłego były rzetelne, jasne, nie budzące wątpliwości. Zarzuty stron dotyczyły w istocie pytań zadanych przez sąd biegłemu, a nie wykonanej przez biegłego opinii.

Z wykonanych przez biegłego wyliczeń wynikało, że różnica pomiędzy kwotą spłaconą do banku w okresie wskazanym w pozwie, w oparciu o klauzule abuzywne, a kwotą jaką powodowie obowiązani byłiby spłacić w tym samym okresie przy zastosowaniu kursu średniego NBP wynosiła 7.037,75 zł.

Wobec powyższego zasądzono wyliczoną różnicę w punkcie drugim wyroku oddalając powództwo ewentualne w pozostałej części w punkcie trzecim.

O kosztach przeczono w punkcie czwartym mając na uwadze art. 100 kpc. Zgodnie bowiem z treścią tego przepisu Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania. Biorąc pod uwagę, że powodowie wygrali sprawę w 7,5 % sąd uznał, że pozwany uległ tylko co do nieznaczej części i całość kosztów zasądził od powodów.

W punkcie piątym wyroku sąd orzekł o kosztach wynagrodzenia biegłego ustalonych prawomocnym postanowieniem i niepokrytym zaliczkami stron, w oparciu o art 113 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.